

Fokus på

Politisk vår på Västmanlands Teater

Det senaste året har Västmanlands Teater arbetat med politik på flera olika sätt. Dels har teatern våren 2014 en tematisk repertoar kring politiska frågeställningar. Dels har en intensiv dialog kring uppdragsformuleringar och mandat förts mellan teaterns ägare, styrelse och verksamhet.

”Det känns lite som om Västmanlands Teater gått varvet runt och börjar bli relevant igen”, skriver någon från publiken i Västmanland i sitt twitterflöde. Och visst är det angelägna frågor teatern ställer.

Är det möjligt att vara god i en värld som vår?

Frågan är lika aktuell idag som när Brecht skrev pjäsen om Den goda människan i Sezuan på 40-talet. Hur kan en god människa leva i godhet i en värld som till största delen är ond?

Den Goda Människan i Sezuan. På bilden: Cicilia Sedyvall som Shen te, Bashkim Neziray, Ingela Schale-Berghagen och Bodil Malmberg som Gudar. Regi och bearbetning: Henrik Dahl/Olle Törnqvist. En samproduktion mellan Västmanlands Teater och Scenkonst Sörmland. Foto: Håkan Larsson.

Är vi förförda av den ekonomiska mannen?

Nationalekonomins fader Adam Smith skrev att det är egenintresset som ställer middagen på bordet åt oss, men han glömde att berätta att det var hans mamma som ställde fram den åt honom varje kväll. Homo Economicus är inte bara en man, han är det enda könet. Men vem är han, vad vill han, och varför är vi så förförda av honom? Det enda könet är en ljudbok i live-format baserad på Katrine Kielos bästsäljare med samma namn.

Det enda könet. Medverkande: Dag Andersson. Regi: Tove Sahlin. En samproduktion mellan Västmanlands Teater och Shake it Collaborations. Foto: Henrik Mill

Vad är demokrati?

Snart är det val och förhandlingen om Sveriges demokrati pågår för fullt. När fungerar den svenska demokratin och när fungerar den inte? Vad är demokrati, för vem och vad återstår att uppnå? Med den svenska demokratins historia som utgångspunkt förs ett samtal om vad demokrati är och kan vara – i Sverige och i andra länder. Idag och i framtiden. Föreställningen är en turnerande klassrumsföreläsning som spelas för förstagångsväljare.

Demokratin historia. Medverkande: Andreas Kullberg, Josefine Larson Olin, Astrid Menasanch Tobieson. Regi: Lisa Fernström. Ett samverkansprojekt mellan Västmanlands Teater, det fria scenkonstkollektivet Troja, Uppsala Stadsteater, Riksteatern, Unga Dramaten och Samhistoriska institutet vid Södertörns högskola. Foto: Patrik Lundin.

Ska vi bry oss om varandra?

Marianne har arbetat som handläggare på Försäkringskassan i 30 år men nu har hon fått nog. Nu är hon arg och ilsken. Arg över hur politikerna hotar vår trygghet, rycker undan vår välfärd och har tappat bort allt vad medmänsklighet heter. Vreden förvandlar henne till den flygande Handläggaren, Hämnaren! En superhjärte som slåss för de som behöver hjälp och som ger sina kollegor kraft att

fortsätta sin kamp mot orättvisor. Varning! Hämtat från verkligheten. Alla likheter med nu levande personer och händelser är tyvärr helt avsiktliga. Den flygande handläggaren är en politisk satir skriven av Gertrud Larsson.

Den Flygande Handläggaren. På bilden: Jan Modin som Curt Malmborg. Regi: Martin Rosengården. Foto: Markus Gårder

Uppdrag teater

Västmanlands Teater är ett kommunalförbund som ägs av Landstinget i Västmanland och Västerås stad. I samband med att samverkansmodellen infördes förändrades formuleringarna i teaterns uppdrag. Uppdraget blev både större (lokalt, nationellt och internationellt) och mer specifikt (antal föreställningar och projekt).

Under 2013 initierade styrelsen en dialog med ägarna kring formuleringarna i teaterns uppdrag och kring styrelsens uppgift och ansvar. I samband med det gav styrelsen teaterchefen i uppdrag att göra en omvärldsanalys och i den jämföra uppdragsformuleringar på olika teatrar i Sverige. I analysen delades teaterns styrning in i tre olika nivåer:

1. Liten styrning.
2. Styrning på strategisk nivå.
3. Detaljstyrning.

Analysen bekräftade att i jämförelse med andra teatrar var ägardirektivet till Västmanlands Teater formulerat på detaljnivå.

Som ett resultat av detta har Västmanlands Teater inför 2014 fått nya uppdragsformuleringar från ägarna. Styrelsen har formulerat teaterns inriktningsmål och under 2014 gör teatern en intern utvecklingsprocess där alla anställda bjuds in att vara delaktiga i arbetet med att formulera resultat och aktivitetsmål.

För teatern har detta varit en viktig dialog som i grunden handlat om att definiera begreppet *armlängds avstånd* och att skapa mandat för teaterns ledning att driva verksamheten.

Armlängds avstånd

”Det var John Maynard Keynes, nationalekonomen, som först formulerade principen om *armlängds avstånd*. Det var efter andra världskriget, och hans problem var: Hur ska man utforma ett system där staten kan stödja kulturen utan att den kidnappar den i propagandasyfte, på det sätt som hade skett i Tyskland och Sovjetunionen?”

Lösningen blev att politikerna inte skulle fatta beslut om konstnärligt innehåll. I stället skulle institutioner upprättas på armlängds avstånd från den politiska makten, institutioner där oberoende experter satt under några år och sedan ersattes av andra. Det har varit en vägledande maktodelningsprincip i västeuropeisk kulturpolitik sedan dess.” [SVD, 2014-03-30](#)

Uppdraget från ägarna 2012.

Västmanlands Teater ska:

- Arrangera, producera och stödja ett varierat teaterutbud med minst 20 produktioner/gästspel för hela länet.
- All teater för skolor producerad av teatern ska erbjudas hela länet.
- Bedriva ett aktivt publikarbete och fördjupa relationerna med arrangörer och publik.
- Hyra ut till lokala och regionala arrangörer och utövare samt underlätta för dessa att genomföra arrangemang i teaterhuset.
- Vara en aktiv del i utvecklingen av modellen ”Ettkulturlivföralla” till att även omfatta professionell scenkonst i minst fyra kommuner.
- Starta minst två samverkansprojekt där professionella kulturutövare möter civilsamhällets aktörer.
- Definiera olika typer av mål inom jämställdhetsområdet för repertoar och publikarbete.
- Bedriva ett aktivt och brett mångfaldsarbete.
- Utveckla samarbetet med de omkringliggande länen inom teaterområdet.
- Stimulera och stödja kulturskapande inom genreöverskridande kulturområden som leder till ökat deltagande och möten över generationsgränser.
- Initiera och uppmuntra satsningar som kan bli uppmärksammade både nationellt och internationellt för att stärka medborgarnas identitet och den lokala och regionala förankringen.
- Stimulera barns och ungas delaktighet och stödja nya kulturformer för, av och med barn och unga i samarbete med det professionella kulturlivet och kulturskolorna.
- Vara en aktiv del av kulturlivet även under sommartid.

Dialogen ledde till följande förändringar i formuleringarna:

Uppdraget från ägarna 2014.

Västmanlands Teater ska:

Främja mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet inom teaterns område

- arrangera, producera eller stödja ett varierat teaterutbud för olika målgrupper i hela länet.
- bedriva verksamhet i samtliga länets kommuner.
- bedriva ett aktivt publikarbete.
- utveckla samarbete med de omkringliggande länen.
- vara en aktiv del av kulturlivet även under sommartid.

Beakta barns och ungdomars intressen

- utveckla insatserna för barns och ungas rätt till kultur

Samverkan och stöd till länets amatörteater.

- stimulera till ökad amatörteaterverksamhet i länet.

Samverkan och stöd till länets arrangörsorganisationer.

- hyra ut lokaler i Västerås Teater till lokala och regionala arrangörer och utövare samt underlätta för dessa att genomföra arrangemang.

Samverkan med andra aktörer inom kulturlivet såsom kulturinstitutioner, bildningsförbund, föreningar, kulturarbetare lokalt, regionalt och nationellt.

- vara delaktig i länets utvecklingsprojekt inom kulturområdet.
- bedriva samverkansprojekt där professionella kulturutövare möter civilsamhällets aktörer.
- samverka med näringslivet.

Västmanlands Teater ska efter Kulturrådets anvisningar:

- bedriva insatser för att integrera jämställdhet och tillgänglighet i verksamheten.
- bedriva internationellt och interkulturellt arbete.

VästmanlandsTeater